

Відсутність закону про імпічмент є своєрідною ширмою, за яку зручно приховатись, коли є загроза даної процедури. Це є однією з причин, чому за двадцять три роки незалежності досі не прийнят закон про імпічмент.

Як можна побачити з історії незалежної України, проблема дострокового припинення повноважень Президента є дуже складною і важливою. Такою, яка вимагає скорішого вирішення для запобігання повторювання минулих ситуацій та створення нових. Прийняття закону, який буде прописувати детально всю процедуру імпічменту, значно полегшить ситуацію в майбутньому, не дозволить прикриватися відсутністю законодавчого закріплення під час спроб застосування такої конституційної санкції як імпічмент Президента. Крім того, слід доповнити діюче законодавство ознаками захворювання, яке унеможливає виконання Президентом України своїх повноважень, зазначити більш детальний порядок визнання глави держави таким, що не може виконувати свої обов'язки за станом здоров'я. Також необхідно усунути прогалину в законодавстві щодо припинення повноважень внаслідок смерті Президента. На підставі зазначеного, доцільним є створення окремого закону «Про дострокове припинення повноважень Президента України».

МЕЛЬНИЧЕНКО Н. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри конституційного права

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ДЕРЖАВАХ — ЧЛЕНАХ ЄС

Двомовність і багатомовність — це наявність і функціонування в межах одного суспільства (зазвичай — держави) двох або декількох мов. Двомовність (білінгвізм) — гармонійне поєднання функції своєї національної мови і мови міжнародного, міжнаціонального спілкування. Білінгвізм — об'єктивна необхідність в багатомовному суспільстві, що викликається потребами індивіда в знаннях рідної і державної мови. (Куркумбаева А. М. Билингвальное образование как одна из тенденций языкового развития современного общества// Вестник КАСУ. — № 2—2006, с.105)

Двомовність та багатомовність розповсюджена в багатьох державах-членах ЄС: Бельгія, Іспанія, Люксембург, Німеччина, Франція, Латвія та інші. (Bilingual education in Latvia: international expertise/ Soros foundation. — Riga, 2002, p.38).

Право на вивчення рідної мови та навчання на рідній мові є невід'ємним правом національних меншин, окремих народностей. Під народністю слід розуміти сукупність осіб, пов'язаних єдністю походження, мови, цивілізації та історичного минулого. Саме завдяки наявності спільної мови, поряд з деякими іншими складовими і характеристиками, індивід усвідомлює себе частиною певного етносу, свою приналежність до певної етнічної групи (Васильева Л. Н. Законодательное регулирование использования языков в Российской Федерации: Дис,... канд.юрид.наук: 12.00.02. — М.,2004. — 243 с.). Мова, виступаючи як засіб ідентифікації приналежності до конкретного етносу, народу, розглядається як необхідна умова для виникнення, розвитку та збереження народної, національної самосвідомості.

Вивчення правового та фактичного становища функціонування мов національних меншин, пошук найбільш оптимальних засобів для їх збереження, створення умов для функціонування мов з різним статусом, набуває все зростаючу значущість. Гарантування мовних прав, зокрема права на вивчення рідної мови є необхідною умовою для зміцнення стабільності міжнаціональних відносин, запорукою успішного функціонування громадянського суспільства.

Мовні права національних меншин в державах-членах ЄС гарантуються міжнародними актами, національним законодавством та, перш за все, конституціями держав.

За даними соціологів іноземне коріння мають 25 млн. жителів ЄС. На одній іноземній мові розмовляють 56 % європейців, на двох — 28 %. У Європейському Союзі заохочується поширення багатомовності серед населення країн-учасниць. Тут намагаються розвивати толерантне і шанобливе ставлення до культурного та мовного різноманіття в співдружності, здійснюється підтримка мов національних меншин. Національне законодавство країн-членів ЄС також закріплює мовні права національних меншин тому числі і право вивчення рідної мови. Цікавим прикладом є положення ст. 29 Конституції Болгарії, яка закріплює, що ніхто не може бути відданий насильницької асиміляції. Право вивчати та використовувати рідну мову закріплено у Конституціях Болгарії, Словаччини, Чехії, Латвії, Румунії та інших. Право на вивчення рідної мови та необхідність вивчення державної мови і породжують проблему двомовної (білінгвальної) освіти. Під білінгвізмом розуміють володіння іноземною мовою як рідною. (Н. А. Качалов, Р. С. Полесюк Билингвальное образование как средство межкультурной подготовки учителя иностранного языка// Вестник ТГПУ. — № 9—2006, с. 90).

Конституційні положення про мовні права національних меншин має знайти практичну реалізацію через національне законодавство про мови, про освіту та спеціальні державні програми. Державна політика

у сфері мовної освіти країн Європейського Союзу має базуватися на принципах: гарантованості права на освіту на мовах національних меншин за наявності достатнього інтересу з боку відповідної мовної групи; сприяння поширенню знань про культурне, історичне, мовне та релігійне різноманіття країни серед громадян (Проблемы прав национальных меньшинств в Латвии и Эстонии/ ред. В. В. Полещук. — 2009, с.91).

Реалізація двомовної політики потребує від держав створення певної стратегії співіснування державної мови та мови національних меншин у навчальному процесі. Відсутність єдиної гнучкої політики у мовній сфері може привести до міжнаціональної конфронтації. Позитивний досвід у сфері забезпечення права національних меншин на вивчення рідної мови мають Швеція та Фінляндія. Прикладом є створення та успішне функціонування російсько-фінських шкіл у Фінляндії.

Найбільше обмеження права на навчання на рідній мові простежується у Латвії та Естонії. Закон «Про освіту» Латвійської Республіки, прийнятий у 1998 р. передбачив, що у державних та комунальних навчальних закладах мовою навчання є державна мова. Освіта на іншій мові може надаватися у приватних навчальних закладах та частково у комунальних та державних освітніх закладах, де передбачені програми навчання для національних меншостей. Кожна особа, що навчається та має на меті отримати середню освіту повинна освоїти державну мову. У 2004 році Сейм Латвійської Республіки вніс зміни до Закону «Про освіту», закріпивши, що навчання у старших класах повинно вестися на латиській мові. Ці зміни викликали значне обурення та протести серед населення Латвії. Між тим внесені до закону поправки, виключають отримання освіти у державних учбових закладах рідною мовою учнів. Це можливо лише частково в рамках програм освіти національних меншин. Закон визначає поступову ліквідацію фінансування державою середньої та вищої освіти мовами національних меншин і насамперед російською мовою — мовою найбільшої в Латвії лінгвістичної громади. Фактично новий закон про освіту різко обмежив застосування мов національних меншин та знизив можливості отримання якісної освіти представниками національних меншин. У Латвії ведеться дискусія з приводу того, що нововведення у сфері освіти обмежують конституційні права та свободи громадян, зокрема, право осіб, що належать до національних меншин зберігати і розвивати свою мову, етнічну та культурну самобутність. Проте Конституційний Суд Латвійської Республіки визнав нові положення Закону «Про освіту» конституційними (Бухвалов В. А., Плинер Я. Г. Реформа школ нацменьшинств в Латвии: анализ, оценка, перспективы. — 2008, с.47–52.).